

mogyorós-bükkönynek termése a gazda szerint a gumó, a bortermelők ismét vagy az egész virágzat képezte borágot vagy a tiszta bort tartják, termésnek az igazi termés egy része, a törköly nélkül. Vagy ha azt mondjuk: *babot, borsót, káposztát főzünk, búzát rostálunk, rozsot örölünk, kukoricát törünk, szőlőt eszünk, árpa-kenyér, zab-haluska* nem furcsán értelmezhetők-e szórszálhasogatva? Kitudja, borsó (Pisum) az egész növényt vagy a magvát jelenti, s nem mondhatjuk az árpa-növénynek megörlött, s maghéjától (korpa) megszítalt magva fejről sütött kenyér, stb. Azért, hogy a nép a szépvirágu növényeket *virágoknak* nevezi, ez *per excellentiam* épen legfeltünőbb részöktől ered, (mint a konyhanövények „zöldség“ elnevezése is) s *per excellentiam* használja összetételekben is (harangvirág, buzavirág, hóvirág), valamint a Carumot is épen magváról nevezi *keménymagnak*. A nép egy zab bugájában, egy uti lapu füzérjében persze nem lát oly fogalmat, oly tüne-
ményt, minőt a fűvész; de mégis mondja: *kihányta már a buza a kalászat* (virágzatát), *virágját*, amazt, midőn a kalász a levél hüvelyéből, emezt, midőn a himszálak a pelyvák közöl kibujnak, s *buzavirág* név alatt gyűjtik is legalább az Ipoly mentén orvosságnak. A *kendert* nem nevezhetjük virágnak, hisz nincsennek szép szirmai, mégis azt mondja a nép a him egyénekre: *virágos kender* s ép a lepelből kilógó himek által különbözteti meg a magvas kendentől, a midőn az első növés ideje is bekövetkezik Ezen, s a következő kifejezések: *virágzik, kivirágzik, elvirágzik a róza, hóvirág, leszakítja elhullajtja, ki- vagy elhányja a virágját, csupa virág, virágban van*, s Meliusnál: *a malva virágja a nap után jár, virágos káka* (Diószeginél, Butomus, mely feltünő szép virága által különbözik a kákaféle növényektől, a hol tehát a virág csakugyan a *flor*-ra vonatkozik), viszont, hogy kivirágzás előtt különösen a vad, de szép virágu növényeket is gazoknak (gazos a buza, s e gaz a *pipacs, csormolya, konkoly, buzavirág (Centaurea), aszott (Cirsium arvense)* szép virágu növények), máskor még a csakugyan szépvirágu növényeket is fünek mondja (*szegfű, székfű (Chamomilla), kásafű (Colchicum Bertolonii = kikirics, méhfű, kalapfű, szappanfű)*), mind arra mutatnak, hogy a növényeknek a gyümölcs képzésére szolgáló szervét nevezzük, s nevezük mindenkor virágnak, nem tekintve azt, szép-e az vagy sem. Minthogy tehát a magyar közönségesen nem különbözteti meg egy növénynek egyes részeit, magától a növénytől külön névvel (ribizke a növény és a gyümölcse külön; krumpli, csicsóka a növény és krumpli, csikóka a gumó; szőlő a növény, szőlő a gyümölcs is, szőlő a hely is, a hol terem), s a növénytani megkülönböztetések a népnél nem szabatosak: a botanikusnak jogában áll a szavak jelentését a tudományban szabályozni, az élő kifejezéseket egyes szükséges fogalmak jelölésére felhasználni; legalább nagyobb joga van, mint fonák új szók képzése által a nemzet feltett kincsén, a nyelven sérelmet, erőszakot elkövetni. Azért, hogy a kerti növényeket *per excellentiam* virágokról *virágok*-nak is nevezzük még a *virág* szó növénytani használata nem hozott senkit sem zavarba, s a „virat“ elfogadása pusztán ujságon kapkodás.

(Folyt. köv.)

Változások a közalapítványi erdészeti szolgálatnál.

A m. kir. vallás-, tanulmányi- és egyetemi alap birtokát képező 101.000 katastralis hold kiterjedésű erdők kezelése körül nagyobb mérvű változások fognak életbeléptetni, melyek a m. kir. vallás- és közoktatási minister ur elnöklete alatt folyó

évi január 4., 5. és 6-án tartott bizottsági értekezletnek kifo-lyásai. Legnevezetesebb az, miszerint a kerületi erdőhivatalok beszüntetése lett kimondva, mely olykép szándékoltatik fogana-tosítatni, miszerint az esetleg üresedő erdőmesteri állomások többé be nem töltenek, a jelenlegi erdőmesterek rangjuk és fizetésük megtartása mellett erdőgondnokságok kezelésével bi-zatnak meg, és egy-egy ker. erdőhivatal beszüntetése után az illető erdőgondnokságok hatáskörén tetemesen tágíttatván, ezek fegyelmi és elszámolási ügyekben közvetlenül a főtisztségeknek helyeztetnek alá, műszakilag pedig a vallás- és közoktatási ministerium kebelében fennálló és e célból még egy egyéni-séggel szaporítandó erdészeti alosztály által fognak vezetetni. Indokolását találja ez intézkedés azon körülményben, hogy az erdőrendezés 4—5 év alatt ezen birtokokon be leend fejezve, mi által az ellenőrzés az eddiginél sokkal egyszerűbb és könny-nyebbé válik, s mert a kezelés is ezen szétszórt erdőkben a lehető legegyszerűbb s kedvező viszonyoknak örvendő; mert a nevezett ministeriumban az erdészeti osztály nem csak az ala-pítványi, hanem a papi birtoki erdőségek érdekében is okvet-lenül fenntartandó, és mert az még egy egyéniséggel szaporítva, a részéről gyakorlandó kötelmeknek megfelelni képes leend, és mert a tervezett egyszerűsítés létrejöttével a kezelési költségeknél 9.000—10.000 frt lesz évenként megtakarítható, mi által a tiszta jövedelem holdanként körülbelől 10 krral emelkedik.

Kétségtelen azonban az, hogy ezen újabb kezelési rendszer, mely teljes bizalmát az erdészek ügybuzgalmába helyezi, csak ak-kor vezethet a reménylett eredményhez, ha az erdészek helyei-ket férfiasan betöltik, és a bővített hatáskört a kezökre bizott birtokok vagyontökéjének fenntartására, és azok jövedelmeinek emelésére kellő mértékben és okszerűen feltudják használni.

Kivánjuk, hogy ugy legyen!

X + Y.